

PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 116/24

Luksemburgā, 2024. gada 29. jūlijā

Tiesas spriedums lietā C-119/23 | *Valančius*

Savienības tiesnešu iecelšana amatā: no kandidātiem, kas iekļauti valsts neatkarīgo ekspertu grupas izveidotā sarakstā, dalībvalsts var izvirzīt citu kandidātu, kurš minētajā sarakstā nav ierindots visaugstāk, ja vien ierosinātais kandidāts atbilst Līgumos noteiktajām prasībām

Dalībvalsts valdība, kas izveidojusi neatkarīgu ekspertu grupu, kuras uzdevums ir novērtēt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas tiesneša amata kandidātus un izveidot to kandidātu sarindojuma sarakstu, kas atbilst Līgumos¹ paredzētajām neatkarības un profesionālo spēju prasībām, no šajā sarakstā iekļautajiem kandidātiem var piedāvāt citu, nevis visaugstāk ierindoto kandidātu, ja vien piedāvātais kandidāts atbilst minētajām prasībām.

Virgilijus Valančius 2016. gadā tika iecelts par Eiropas Savienības Vispārējās tiesas tiesnesi. Pēc tam, kad 2019. gadā bija beidzies viņa pilnvaru termiņš, Lietuvas valdība publicēja uzaicinājumu iesniegt pieteikumus un izveidoja procedūru šī amata kandidātu atlasei. Saskaņā ar šo procedūru darba grupa, kuras sastāvā lielākoties bija neatkarīgi eksperti, izveidoja to kandidātu sarindojuma sarakstu, kuri dilstošā secībā sarindoti atkarībā no iegūtā punktu skaita. Visaugstākajā pozīcijā sarindojuma sarakstā atradās *V. Valančius*. Ar 2022. gada 4. maija lēmumu Lietuvas valdība par Vispārējās tiesas tiesneša amata kandidātu izvirzīja personu, kura sarindojuma sarakstā bija otrajā vietā. Kad LESD 255. pantā² paredzētā komiteja ar 2023. gada 19. aprīļa lēmumu par šo kandidātu bija sniegusi nelabvēlīgu atzinumu, Lietuvas valdība minētajam amatam izvirzīja sarindojuma saraksta trešajā pozīcijā iekļauto personu – *Saulius Lukas Kalėda*. Pēc LESD 255. pantā paredzētās komitejas labvēlīgā atzinuma saņemšanas dalībvalstu valdības ar 2023. gada 15. septembra lēmumu *S. L. Kalėda* iecēla par Vispārējās tiesas tiesnesi.

V. Valančius Viļņas Administratīvajā apgabaltiesai (Lietuva) lūdza atcelt abus Lietuvas valdības lēmumus par priekšlikumiem. Tā kā šai tiesai bija šaubas par Savienības tiesību ietekmi uz valsts procedūrām par Vispārējās tiesas tiesneša amata kandidātu izvirzīšanu, šī tiesa par to uzdeva jautājumu Tiesai.

Savā spriedumā Tiesa atgādina, ka **tiesu neatkarības prasība** ir LES 2. pantā nostiprinātās tiesiskuma pamatvērtības konkrēta izpausme un ir **piemērojama gan Savienības līmenī, tostarp attiecībā uz Vispārējās tiesas tiesnešiem, gan dalībvalstu līmenī**, proti, valsts tiesām. Tiesa secināja, ka materiālajiem nosacījumiem un procesuālajai kārtībai par Vispārējās tiesas tiesnešu iecelšanu amatā jāļauj **izslēgt jebkādas pamatotas šaubas ieinteresētajās personās par to, vai šie tiesneši atbilst LES 19. pantā un LESD 254. pantā noteiktajām neatkarības un profesionālo spēju prasībām**, lai varētu pildīt Vispārējās tiesas tiesneša pienākumus. Šai nolūkā jo īpaši svarīgi ir **nodrošināt visas Vispārējās tiesas tiesnešu iecelšanas procedūras integritāti** un līdz ar to arī tās rezultātu **katrā šīs procedūras posmā**.

Vispirms attiecībā uz Vispārējās tiesas tiesneša amata kandidāta izvirzīšanas valsts posmu Tiesa uzskata, ka, tā kā Savienības tiesībās šajā ziņā nav īpašu noteikumu, katrai dalībvalstij pašai jānosaka kandidāta izvirzīšanas procesuālā kārtība. Līdz ar to katra dalībvalsts **var brīvi paredzēt vai neparedzēt procedūru** kandidātu atlasei un izvirzīšanai. Procesuālā kārtība tomēr nedrīkst radīt ieinteresētajām personām pamatotas šaubas par to, vai

piedāvātais kandidāts atbilst Līgumos paredzētajām prasībām. Apstāklis, ka likumdošanas varas vai izpildvaras pārstāvji iesaistās tiesnešu iecelšanas procesā, pats par sevi nevar nav pamats šādām pamatotām šaubām.

Neatkarīgu padomdevēju struktūru dalība, kā arī **pienākuma norādīt pamatojumu esamība valsts tiesībās** tomēr var veicināt iecelšanas amatā procesa lielāku objektivitāti. **Dalībvalstīm** ir plaša rīcības brīvība šo kandidātu izvirzīšanas materiāltiesisko noteikumu definēšanā. Tomēr, lai kādi arī būtu šim nolūkam paredzētie procesuālie noteikumi, tām **jāuzrauga, lai piedāvātie kandidāti atbilstu** Līgumos paredzētajām **prasībām par neatkarību un profesionālajām spējām**.

Ja dalībvalsts ir izveidojusi Vispārējās tiesas tiesneša amata kandidātu atlases procedūru, kurā neatkarīgu ekspertu grupai jāizveido to kandidātu sarindojuma saraksts, kuri atbilst Līgumos paredzētajām prasībām, un rekomendācijas veidā jānorāda visaugstāk ierindotais kandidāts, tad ar to vien, ka šīs dalībvalsts valdība ir nolēmusi izvirzīt kandidātu, kas iekļauts šajā sarakstā, bet nav visaugstāk ierindotais, vien nav pietiekami, lai secinātu, ka šis priekšlikums var radīt pamatotas šaubas, vai izvirzītais kandidāts atbilst šīm prasībām.

Turpinājumā, runājot par Vispārējās tiesas tiesnešu iecelšanas procedūras otro posmu, proti, procedūru saistībā ar LESD 255. pantā paredzētās **komitejas iesaistīšanos**, Tiesa precizē, ka, lai pieņemtu atzinumu, šai komitejai **jāpārbauda, vai Vispārējās tiesas tiesneša amatam piedāvātais kandidāts atbilst** Līgumos paredzētajām **prasībām par neatkarību un profesionālajām spējām**. Šajā nolūkā LESD 255. pantā paredzētā komiteja var lūgt, lai valdība, kas iesniegusi attiecīgo priekšlikumu, tai nosūtītu papildu informāciju vai citas ziņas, kuras tā uzskata par vajadzīgām.

Visbeidzot – attiecībā uz iecelšanas amatā procedūras trešo posmu, kas atbilst **dalībvalstu valdību lēmumam par iecelšanu amatā**, Tiesa uzsver, ka **atbilstības šīm prasībām nodrošināšanas uzdevums ir arī kolektīvi šīm valdībām**, kad tās, ņemot vērā LESD 255. pantā paredzētās komitejas atzinumu, Vispārējās tiesas tiesneša amatā nolemj iecelt kādas no šīm valdībām piedāvāto kandidātu. Pēc iecelšanas amatā šis kandidāts kļūst par Savienības tiesnesi un nepārstāv dalībvalsti, kas viņu izvirzījusi.

PIEZĪME. Ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu dalībvalstu tiesas lietas iztiesāšanas gaitā var uzdot Tiesai jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Pašu pamatlietu Tiesa neiztiesā, taču valsts tiesai tā ir jāatrisina atbilstīgi Tiesas nolēmumam. Šis nolēmums ir vienlīdz saistošs arī citām dalībvalstu tiesām, ja tām jāatrisina līdzīga problēma.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Sprieduma pilnteksts un rezumējums \(ja tāds ir\)](#) tiek publicēti CURIA tīmekļvietnē sprieduma pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: *Stefaan van der Jeught* ☎ (+352) 4303 2170.

Sprieduma pasludināšanas attēli ir pieejami [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.

Palieciet ar mums!

¹ Saskaņā ar LES 19. panta 2. punktu "Tiesas tiesnešus un ģenerālvokātus un Vispārējās tiesas tiesnešus izvēlas no personām, par kuru neatkarību nav šaubu un kuras atbilst LESD 253. un 254. pantā paredzētajiem nosacījumiem. Savstarpēji vienojoties, viņus uz sešiem gadiem ieceļ dalībvalstu valdības". LESD 254. panta otrajā daļā ir noteikts, ka Vispārējās tiesas tiesnešus "izraugās no tādu personu vidus, kuru neatkarība nav apšaubāma un kurām ir spējas, kas nepieciešamas iecelšanai augstos tiesnešu amatos".

² Atbilstoši LESD 255. pantam "izveido komiteju, kas sniedz atzinumu par kandidātu piemērotību pildīt Tiesas un Vispārējās tiesas tiesnešu un ģenerālvokātu pienākumus".